

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 331/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Petrom Kubinom, Štefánikova 15, Bratislava, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžr 19/2017 z 24. januára 2018, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2018 osobne doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],

██████████, a ██████████, ██████████ (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Petrom Kubinom, Štefánikova 15, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžr 19/2017 z 24. januára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia si na bývalom Obvodnom pozemkovom úrade v Bratislave 16. decembra 1992 uplatnili nárok na vydanie pozemku podľa § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“), ku ktorému vlastnícke právo prešlo na štát v dôsledku kúpnej zmluvy, ktorá mala byť uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok. Obvodný pozemkový úrad v Bratislave v poradí štvrtým rozhodnutím č. k. 1108/92 z 28. septembra 2012 (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu z 28. septembra 2012“) priznal sťažovateľom ako oprávneným osobám vlastnícke právo k pozemkom presne špecifikovaným v citovanom rozhodnutí, pričom vychádzal zo skutočnosti, že prevod vlastníctva k predmetným pozemkom na štát sa uskutočnil na základe kúpnej zmluvy uzavretej 4. augusta 1977 medzi sťažovateľmi a Investingom – investorsko-inžinierska organizácia hlavného mesta Bratislavy (ďalej len „kúpna zmluva“) v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Sp 2-3/2013 z 28. apríla 2014 rozhodnutie správneho orgánu z 28. septembra 2012 zrušil a vec vrátil Okresnému úradu Bratislava (ďalej len „okresný úrad“) na nové konanie (ďalej len „rozsudok z 28. apríla 2014“). Najvyšší súd rozsudok krajského súdu z 28. apríla 2014 rozsudkom sp. zn. 10 Sžr 80/2014 zo 17. júna 2015 (ďalej len „rozsudok zo 17. júna 2015“) potvrdil ako vecne správny.

Sťažovatelia podali proti rozsudku najvyššieho súdu zo 17. júna 2015 sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 469/2015 z 19. januára 2016 (ďalej len

„nález z 19. januára 2016“), ktorým vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu zo 17. júna 2015, pričom najvyššiemu súdu vytkol predovšetkým to, že sa s kľúčovými námietkami sťažovateľov náležitým spôsobom nevysporiadal.

Následne najvyšší súd uznesením sp. zn. 10 Sžr 65/2006 z 29. júna 2016 (ďalej len „uznesenie z 29. júna 2016“) rozsudok krajského súdu z 28. apríla 2014 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Sp 2-3/2013 z 29. marca 2017 (ďalej len „rozsudok z 29. marca 2017“) opätovne zrušil rozhodnutie správneho orgánu z 28. septembra 2012 a vec vrátil okresnému úradu na nové konanie. Rozsudok krajského súdu z 29. marca 2017 potvrdil najvyšší súd napadnutým rozsudkom.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo podľa sťažovateľov dôjsť svojvoľným právnym posúdením veci, ako aj porušením princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva.

Sťažovatelia argumentujú, že najvyšší súd sa odklonil od právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v náleze z 19. januára 2016. Ústavný súd v ňom uviedol, že *„nevidí dôvod neprihliadať... na právne názory, ktoré vyslovil... vo svojom skoršom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 154/08. Ústavný súd v danej veci... zistil existenciu nápadne nevýhodných podmienok, a to bez ohľadu na to, že k prevodu pozemku na štát došlo podľa cenovej vyhlášky platnej v časoch neslobody pred rokom 1990. Ústavný súd považoval za podstatné to, že vzájomné plnenia podľa kúpnej zmluvy fakticky neboli ekvivalentné. Ekvivalentnosť vzájomných plnení však NSSR vo veci sťažovateľov opätovne posudzoval z hľadiska súladu kúpnej ceny s vtedy platnými právnymi predpismi... Opäť teda NSSR neprihliadol na tie okolnosti, ktoré mu sťažovatelia vytýkali v prvej sťažnosti na Ústavný súd a ktoré mu potom vytkol následne aj Ústavný súd v Náleze. Ústavný súd... jednoznačne uviedol, že závery NSSR o nepreukázaní nápadne nevýhodných podmienok pri predaji pozemkov nepovažuje za presvedčivé.“*

Podľa sťažovateľov bol najvyšší súd v súlade so závermi obsiahnutými v náleze ústavného súdu z 19. januára 2016 povinný prihliadať „na nález sp. zn. I. ÚS 154/08, pretože mu to výslovne uložil Ústavný súd. NSSR však takto nepostupoval“. Pokiaľ by najvyšší súd podľa názoru sťažovateľov prihliadol na označený nález a prihliadol aj na v ňom interpretovaný pojem „nápadne nevýhodné podmienky“ mal by vyriešenu otázku... Namiesto toho NSSR dospel dokonca k záverom, ktoré boli ešte menej priaznivé pre sťažovateľov ako v pôvodnom konaní».

V náleze z 19. januára 2016 podľa sťažovateľov ústavný súd najvyššiemu súdu vytkol odklon od svojej judikatúry v úplne rovnakej veci inej reštituentky (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 193/2010), avšak tento odklon žiadnym spôsobom nezdôvodnil. V napadnutom rozsudku najvyšší súd síce odklon už odôvodnil, avšak dôvody ním uvádzané sú podľa sťažovateľov svojvoľné a diskriminačné, keďže vylučujú z ochrany vlastníckeho práva všetkých drobných vlastníkov záhrad, ktorí sa „nemohli spoliehať na to, že by sa užívali z úrody zo záhrady len preto, že nemali záhradu s rozlohou 9000 m². Podstatné je to, že záhrada bola významným prispievateľom do finančného rozpočtu rodiny. Pokiaľ NSSR túto skutočnosť nezohľadnil, ale prikladal neprimeranú dôležitosť veľkosti záhrady, robil tak neodôvodnené rozdiely vo vlastníckom práve sťažovateľov... NSSR zároveň porušil aj zásadu rovnakého zákonného obsahu vlastníckeho práva a rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkých vlastníkov, pretože odopretie právnej ochrany... v rozpore s čl. 20 ods. 1 druhá veta Ústavy odôvodnil tým, že ich dotknutý majetok bol menší než majetok inej reštituentky, ktorej NSSR... poskytol plnú právnu ochranu. Takýto postup je neprípustný, pretože miera a rozsah právnej ochrany vlastníckeho práva každého vlastníka musia byť rovnaké...“.

Podľa sťažovateľov najvyšší súd pochybil, ak opätovne preskúmaval už predtým ustálený záver o tiesni pri uzavretí kúpnej zmluvy. Sťažovatelia v tomto kontexte namietajú, že otázkou tiesne sa v napadnutom rozsudku najvyšší súd zaoberal nad rozsah toho, čo mu uložil vo svojom náleze z 19. januára 2016 ústavný súd. Nesprávne posúdenie otázky tiesne krajským súdom v odvolaní proti rozsudku krajského súdu z 28. apríla 2014 totiž nenamietali. Opätovným posudzovaním otázky tiesne najvyšší súd podľa sťažovateľov

zasiahol do princípu právnej istoty a predvídateľnosti postupu súdu v konaní a rovnako porušil aj zásadu rovnosti strán v konaní, pretože tým zvýhodnil účastníkov konania, ktorí nepodali odvolanie proti rozsudku krajského súdu z 28. apríla 2014 a nenamietali právne posúdenie otázky tiesne. Sťažovatelia od ústavného súdu nežiadajú to, aby preskúmal právne posúdenie otázky tiesne, ale namietajú, že sa najvyšší súd s touto otázkou zaoberal svojvoľne a bez zákonného dôvodu.

V súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vydal dočasné opatrenie, ktorým až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej pozastaví vykonateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. Prijatie dočasného opatrenia sťažovatelia odôvodňujú tým, že bez nariadenia dočasného opatrenia bude okresný úrad v konaní pokračovať v zmysle právneho názoru vysloveného v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu a vydá rozhodnutie, ktorým rozhodne o tom, že sťažovatelia nie sú oprávnenými osobami v zmysle reštitučného zákona, pričom proti takémuto rozhodnutiu sa budú *„musieť brániť a celý proces viacstupňového súdneho konania... si budú musieť zopakovať...“*.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia si zároveň uplatňujú úhradu trov konania, ktoré im vzniknú zastupovaním v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia namietajú, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v príslušnom procesnom kódexe (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

V nadväznosti na uvedené právne názory ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovaného prípadu nie sú splnené predpoklady na uplatnenie výnimky z už spomenutej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie.

Sťažovatelia predostierajú ústavnému súdu tri zásadné námietky, a síce námietku odklonu najvyššieho súdu od právneho názoru prezentovaného ústavným súdom v náleze z 19. januára 2016 (prvá námietka), námietku svojvoľného a diskriminačného odôvodnenia odklonu od svojej judikatúry v úplne rovnakej veci inej reštituentky [rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 193/2010), (druhá námietka)] a námietku opätovného preskúmania už predtým ustáleného záveru o tiesni pri uzavretí kúpnej zmluvy nad rozsah toho, čo najvyššiemu súdu uložil vo svojom náleze z 19. januára 2016 ústavný súd (tretia námietka).

Podstatou prvej a tretej námietky sťažovateľov je neústavnosť postupu všeobecného súdu, ktorý sa podľa ich názoru neriadil právnym názorom vysloveným ústavným súdom v náleze z 19. januára 2016, a podstatou druhej námietky sťažovateľov je svojvoľný a diskriminačný charakter odôvodnenia všeobecného súdu v časti týkajúcej sa odklonu od svojej judikatúry v rovnakej veci.

Všetky tri zásadné námietky, ktorými sťažovatelia odôvodňujú porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo svojej podstate spochybňujú ústavnú udržateľnosť vecného posúdenia reštitučného nároku sťažovateľov, ktoré bude predmetom preskúmania v ďalšom priebehu konania o veci sťažovateľov.

V posudzovanej veci sťažovatelia namietajú porušenie povinnosti najvyššieho súdu všeobecného súdu byť viazaný právnym názorom ústavného súdu a ústavnú udržateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok krajského súdu z 29. marca 2017, ktorým bolo rozhodnutie správneho orgánu z 28. septembra 2012 zrušené podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku

a vec bola vrátená okresnému úradu na ďalšie konanie, t. j. predmetná vec sa nachádza opätovne v štádiu konania pred orgánom verejnej správy (okresným úradom). V aktuálnom procesnom štádiu konania pred orgánom verejnej správy neprichádza pri rešpektovaní princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže o veci sťažovateľov bude ďalej prebiehať konanie pred orgánmi verejnej správy a následne príp. aj pred všeobecnými súdmi, pričom sťažovatelia budú v ďalšom priebehu konania disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv, ktorými môžu brojiť proti svojvoľnému a diskriminačnému odôvodneniu odklonu všeobecného súdu od stabilnej judikatúry v úplne rovnakej veci inej reštituentky, ako aj proti nesplneniu povinnosti všeobecného súdu riadiť sa záväznými príkazmi ústavného súdu obsiahnutými v jeho náleze z 19. januára 2016. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažovateľmi spochybnované odôvodnenie odklonu od judikatúry v rovnakej veci, ako aj odklon on právnych názorov obsiahnutých v náleze ústavného súdu z 19. januára 2016 sa môžu stať predmetom ústavného prieskumu až vtedy, ak bude ich vec právoplatne skončená.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku už nebol právny dôvod zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľov vrátane návrhu na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2018